

Sportakkoord Súdwest-Fryslân

Herijking sportakkoord Súdwest-Fryslân 2023-2026

sport versterkt

*samen doen
samen bewegen
samen gezond*

Inhoud

Inleiding	3
Van samen doen, samen bewegen, samen gezond naar sport versterkt!	4
Sportakkoord Sport versterkt in Súdwest-Fryslân	6
Organisatie	9
Financiën	10
Monitoring & evaluatie	10

Inleiding

Sport en bewegen is belangrijk in onze gemeente. Inwoners worden er gelukkig van, ze zijn actief en worden gezond ouder. Sport zorgt ook voor verbinding. Door elkaar te ontmoeten bij een vereniging of buiten op speelvelden of in parken, om samen in beweging te komen. Sportvoorzieningen en verenigingen zorgen voor een omgeving waar wat te beleven is. Sport en bewegen is plezier hebben.

Samen zijn we de afgelopen vier jaar in beweging gekomen om het lokaal sportakkoord 'Súdwest-Fryslân beweegt' op te stellen en uit te voeren. Door het sportakkoord zijn er veel verschillende projecten gestart en geborgd bij verenigingen, sportaanbieders, onderwijs of zorgpartijen. Nu is het tijd om een vervolg te geven aan het sportakkoord, want sport versterkt!

Nieuwe akkoord

Landelijk is er een nieuw Hoofdlijnen Sportakkoord II 2023-2026. Met een aantal verschuivingen als het gaat om thema's en ambities. De sportsector en de sportcultuur staat voor nieuwe kansen en uitdagingen die passen bij de huidige maatschappelijke tijdsgeest. De volgende uitdagingen worden gezien:

- het sportaanbod sluit (te vaak) onvoldoende aan op de veranderende behoefte van de sporter op zowel kwaliteit, veiligheid en toegankelijkheid;
- de uitstroom bij sportclubs in bepaalde groepen zoals 12 tot 18 jarigen is te hoog;
- als volwassenen eenmaal zijn gestopt met sporten, komen zij moeilijk weer in beweging en terug bij de sportaanbieders;
- de ondersteuning van en dienstverlening aan de sportaanbieders is erg versnipperd;
- de maatschappelijke waarde van (top)sport is nog te beperkt zichtbaar;
- sport en sportief bewegen zit te weinig in gedrag en routine van alle inwoners van Nederland;
- als we als samenleving doorgaan op de huidige voet, is in 2040 één op de drie Nederlanders chronisch ziek.

Er is meer samenwerking nodig om de kracht van sport beter te benutten en de uitdagingen aan te pakken. De komende vier jaar wordt onder andere ingezet op de sportparticipatie bij sportclubs, sportparken en andere sportplekken.

Drie ambities staan hierin centraal om de sport te kunnen versterken:

1. Het **fundament** op orde: voorwaarden verbeteren om te kunnen sporten en daar plezier aan te beleven (mensen, organisaties, cultuur en materiële voorzieningen)
2. Een groter **bereik**: meer mensen met de inzet bereiken (sporters, toeschouwers en vrijwilligers)
3. Meer (zichtbare) **betekenis**: de waarde van sport, topsport en sportief bewegen

Súdwest-Fryslân

Súdwest-Fryslân heeft van oudsher een rijk verenigingsleven, veel mensen doen aan sport en bewegen. In ieder dorp en iedere stad is het mogelijk om verschillende sporten te beoefenen en mooie wandelingen of fietstochten te maken. Iedereen die wil bewegen, moet ook kunnen sporten en bewegen. Iedereen moet gelijke kansen hebben om te kunnen en sporten.

We bouwen voort op de eerdere thema's en sluiten aan bij de nieuwe thema's van Sportakkoord II. Samen met verschillende partijen uit de sport (verenigingen en commerciële sportaanbieders), onderwijs, zorg en gezondheidszorg, welzijn en het beweegteam wordt invulling gegeven aan een nieuw lokaal sportakkoord. Ook voor Súdwest-Fryslân zal een nieuw lokaal akkoord een sportakkoord 2.0 worden, mogelijk met een verschuiving van ambities en samenwerkingen.

Van samen doen, samen bewegen, samen gezond naar sport versterkt!

Sport versterkt

Sport is van grote maatschappelijke waarde. Het is voor velen een belangrijk onderdeel van het dagelijks leven. Het draagt bij aan onze fysieke en mentale gezondheid, creëert saamhorigheid en biedt kansen voor persoonlijke ontwikkeling. Iedereen in Nederland heeft de kans om zonder belemmering te sporten, te excelleren in sport en te genieten van sport. We inspireren zoveel mogelijk mensen met de kracht van sport. Met 'Sport Versterkt' werken we aan een herijking van het lokaal sportakkoord Súdwest-Fryslân. De afgelopen vier jaar is een goed vertrekpunt om te komen tot nieuwe afspraken.

Op basis van Sportakkoord II, werken we samen aan een stevig **fundament**. De voorwaarden om te kunnen sporten en daar plezier aan te beleven, moeten verbeterd. Dat gaat over de mensen, organisaties, cultuur en materiële voorzieningen in de sport. Een belangrijk punt de komende jaren is het investeren in kwalitatief sterke sportaanbieders die toegankelijk en veilig voor iedereen zijn. We werken ook aan een groter **bereik**. Daarmee bedoelen we dat meer mensen zich aangesproken en uitgenodigd voelen te gaan sporten en sport te beleven, bijvoorbeeld door drempels te verlagen, mensen te prikkelen en meer succesverhalen te delen. En we werken aan meer **betekenis** van sport. Betekenis gaat over de waarde van sport voor de samenleving: energie, plezier en zingeving in het dagelijks leven door en van de sport zelf. Maar ook een bijdrage aan het tegengaan van eenzaamheid en kansengelijkheid, of juist het bevorderen van gezondheid.

Deze ambities vragen om verandering als het gaat samenwerking en integraal werken. De afgelopen jaren is gewerkt met zes deelakkoorden. De inhoudelijke thema's hiervan worden vastgehouden. Ze bieden een handvat om te beschrijven welke strategieën in Sportakkoord II centraal staan om een positieve verandering te bereiken.

De thema's zijn:

- Inclusie en diversiteit (voorheen: Inclusief sporten en bewegen)
- Sociaal veilige sport (voorheen: Positieve sportcultuur)
- Vitale sportaanbieders (voorheen: Vitale sport- en beweegaanbieders)
- Vaardig in bewegen
- Ruimte voor sport en bewegen (voorheen: Duurzame sportinfrastructuur)
- Maatschappelijke waarde van topsport (voorheen: Topsport die inspireert)

Binnen deze ambities is er samenhang tussen verschillende thema's, en samenhang tussen breedtesport en topsport. In dit akkoord gaat het over sporten en sportief bewegen. Er wordt een verbinding gelegd met andere trajecten, waaronder de Bewegalliantie en het Gezond en Actief Leven Akkoord.

Een terugblik

De afgelopen jaren is uitvoering gegeven aan het lokaal sportakkoord 'Súdwest-Fryslân beweegt'. In dit akkoord stonden vier ambities centraal: sport en bewegen voor iedereen, goed in bewegen, positieve sportcultuur en vitale aanbieders, duurzame sportinfrastructuur.

Het was een proces met vallen en opstaan; om te komen tot een lokaal akkoord, het bemensen van een stuurgroep en vier werkgroepen. Om te komen tot projecten en activiteiten is samenwerking niet altijd gemakkelijk. Vanuit het beweegteam is extra ondersteuning gegeven richting verenigingen en sportaanbieders. Een leerpunt in het proces is goede communicatie en heldere processen. Een nieuwe manier van werken, tussen professionals en vrijwilligers, heeft tijd nodig. Daarnaast was de hele periode rondom Covid-19 niet bevorderlijk voor het gehele proces.

Ondanks dat het moeizaam traject is geweest, zijn er toch mooie samenwerkingen ontstaan tussen sportverenigingen, sportaanbieders, onderwijspartijen, zorg- en welzijnspartijen.

Naar een nieuw akkoord

De landelijke ambities en thema's krijgen een doorwerking in het nieuwe lokaal sportakkoord. In dit document worden op hoofdlijnen de ambities en doelen beschreven. In een vervolgproces zullen de hoofdlijnen nader worden uitgewerkt in concrete doelen en projecten. Dit proces wordt doorlopen met de coördinator Sport en preventie, de gemeente en overige kernteamleden. Maar ook verenigingen, sportaanbieders en andere zorg-, welzijn- en onderwijspartijen.

Proces

Om input op te halen is een aantal stappen doorlopen. Er heeft een evaluatie plaatsgevonden met de stuurgroep van het 'oude' sportakkoord Súdwest-Fryslân beweegt. Er is stil gestaan bij wat ging goed en wat kan beter. Deze punten nemen we mee in het vervolgproces voor sportakkoord 2.0.

Als tweede stap is begin juni (2023) een enquête uitgezet onder sportverenigingen en commerciële sportaanbieders in de gemeente. Hierin staan vragen over het oude akkoord en over het nieuwe akkoord. Ook hier aandacht voor wat gaat goed en wat kan beter. Maar ook of clubs en sportaanbieders überhaupt bekend zijn met het sportakkoord. Ook is in de enquête gevraagd of ze een rol van betekenis willen spelen in het nieuwe sportakkoord 2.0. Er zijn 27 reacties gekomen op de enquête. De antwoorden op de enquête worden in juli verwerkt. Daarnaast wordt contact opgenomen met de partijen die hebben aangegeven in contact te willen komen. Voor de inhoudelijke uitwerking van de thema's zal overleg plaatsvinden met de clubs die dat hebben aangegeven.

Als derde stap is overleg geweest met de twee verenigingsondersteuners in onze gemeente. Zij zijn de oren en ogen in het veld bij de sportverenigingen. Ze pikken de signalen op, kunnen verenigingen onderling verbinden en kunnen projecten aanjagen. De verenigingsondersteuners hebben veel input geleverd en acties ondernomen in de afgelopen jaren. De bevindingen van de verenigingsondersteuners worden meegenomen in het nieuwe sportakkoord.

Ook wordt een kernteam samengesteld, met professionele partijen. Dit zijn partijen als de GGD, Sociaal Collectief SWF, dorpen- en wijken-coördinator en sportverenigingen. Daarnaast is het goed dat ook een commerciële sportaanbieder plaatsneemt in het kernteam. Wel leren ervaringen uit het verleden dat het soms lastig werken is tussen vrijwilligers en professionele partijen. Om frustraties over en weer te voorkomen, wordt een nieuw kernteam gevormd. Mogelijk dat er nog onderwijspartijen aanhaken. In augustus start het kernteam met een eerste inhoudelijke verkenning van de thema's, om vervolgens in augustus en september tot concrete projecten en acties te komen voor 2023 en vervolgens 2024 en verder.

Er is een coördinator Sport en Preventie benoemd. Samen met het nieuwe kernteam en de gemeente gaat deze persoon de inhoudelijk thema's verder uitwerken (augustus/september). De coördinator Sport en Preventie werkt eerst in een duo met de beleidsadviseur sport van de gemeente, omdat er ook beleidsmatige vraagstukken liggen.

Sportakkoord Sport versterkt in Súdwest-Fryslân

Hieronder komen de thema's aan de orde die van belang zijn de komende vier jaar. Veel thema's hebben onderling verbinding, dit zal in de uitvoering ook tot uiting komen. Verschillende partijen zullen gaan samenwerken; professionals, vrijwilligers en organisaties.

Inhoudelijk zullen de thema's na de zomer nader worden uitgewerkt. De hoe-vraag is dan aan de orde. Welke projecten gaan we inzetten om de doelen te behalen en een bijdrage te leveren aan de ambities. Iedereen die een bijdrage wil leveren aan het sportakkoord, kan hierin meedenken. De coördinator Sport en Preventie en het kernteam hebben de lead om dit proces verder op te zetten.

Thema Inclusie en diversiteit

Iedereen met plezier laten sporten en bewegen, het klinkt logisch. Maar niet voor iedereen is sporten vanzelfsprekend. Sommige mensen ervaren belemmeringen om te gaan sporten. De ambitie is om zoveel mogelijk belemmeringen weg te halen: financieel, sociaal en praktisch. In Súdwest-Fryslân is het uitgangspunt dat iedereen gelijke kansen moet hebben om te kunnen sporten en bewegen.

Er wordt ingezet op activiteiten en projecten om een bijdrage te leveren aan de volgende doelen:

- Vergroting financiële toegankelijkheid
- Vergroting sociale toegankelijkheid
- Vergroting praktische toegankelijkheid
- Effectievere toeleiding van inactieve mensen naar sport

In de nadere inhoudelijke uitwerking van dit thema wordt concreet gewerkt naar projecten en activiteiten. Hierbij kan gedacht worden aan nieuwe en andere vormen om sport te stimuleren voor verschillende doelgroepen, inzetten op dat iedereen aansluiting kan vinden bij een vereniging en onderzoeken wat financiële mogelijkheden en drempels zijn voor sport en bewegen in Súdwest-Fryslân. Ook bewegen in de openbare ruimte speelt een belangrijke rol om te gaan bewegen.

Thema Sociaal veilige sport

Sporten is leuk, veilig, eerlijk en zorgeloos. Plezier in sport is de basis voor een leven lang sporten. Er wordt hard gewerkt aan een plezierig en veilig sportklimaat. De ingezette koers wordt hier verder voortgezet.

Uiteindelijk zijn de volgende doelen van belang:

- Meer waarborgen voor sociaal veilige sport (basiseisen)
- Meer aandacht voor en het bespreekbaar maken van veilige sport (normering)
- Versterking van de keten voor sociale veiligheid (signalen)
- Extra ondersteunende infrastructuur rondom sociale veiligheid (versterking)

Bij de inhoudelijke uitwerking kan gedacht worden aan het stimuleren van sportaanbieders om te voldoen aan de basiseisen sociaal veilige sport of deze te versterken. Bijvoorbeeld om de regeling gratis VOG meer onder de aandacht te brengen. Ook kunnen in samenwerking met de verenigingsondersteuners besturen en trainers worden voorgelicht en geschoold over veilig sporten. Bewustwording, communicatie en bijeenkomsten zijn belangrijke aandachtspunten om te komen tot een sociaal veilige sport. Er worden voorbereidingen getroffen voor een bijeenkomst positief coachen. Er wordt een plan van aanpak opgesteld om de sociale veiligheid en integriteit te stimuleren en te ondersteunen.

Thema Vitale sportaanbieders

Aanbieders van sport en bewegen toekomstbestendig maken zodat sport voor iedereen toegankelijk en bereikbaar is, dat is het uitgangspunt. Dan gaat het om aanbod, trainers, vrijwilligers en samenwerking. Verenigingen zijn belangrijk in de samenleving. Mensen ontmoeten elkaar, komen in beweging en bouwen relaties op.

Belangrijke doelen bij dit thema zijn:

- Hogere kwaliteit van mensen in de sector
- Versterking van de uitvoeringskracht
- Effectievere clubondersteuning aan sportaanbieders
- Lokaal een betere match tussen vraag en aanbod

Clubondersteuners hebben een belangrijke rol in het signaleren van ontwikkelingen en het verbinden van verenigingen. In de uitwerking van dit thema is het van belang de ondersteuners erbij te betrekken. Binnen dit thema wordt onderzocht of één loket voor clubondersteuning wenselijk en mogelijk is. Naast het feit dat de clubondersteuners in Súdwest-Fryslân al eerste aanspreekpunt zijn voor verenigingen. Ook hebben zij de verbinding met diverse sportbonden. Ze fungeren al als loket voor de clubs in Súdwest-Fryslân.

Thema Vaardig in bewegen

Spelen en bewegen is minder vanzelfsprekend geworden in het dagelijks leven van kinderen. Ook de kwaliteit van beweging loopt achteruit. Met als gevolg dat de motorische ontwikkelingen achteruit lopen.

Activiteiten en projecten binnen dit thema dragen bij aan de volgende doelen:

- Meer aandacht voor beweging bij de jongste jeugd
- Betere kansen voor kinderen om sporten en bewegen te ontdekken
- Meer inzet op motorische ontwikkeling en veelzijdig bewegen bij kinderen
- Verhogen sportdeelname en verlagen sportuitval bij jongeren

In de uitwerking van dit thema wordt samenwerking gezocht met de gezondheidsbevorderaars van de GGD, de jongerenwerkers en de buurtsportcoaches, maar ook het onderwijs. Bewegen in de openbare ruimte en in de vrije tijd zijn belangrijke aandachtspunten. Maar ook aanbod wat voldoet aan de behoefte van de jeugd.

Ruimte voor sport en bewegen

Sporten en bewegen in de openbare ruimte, het is niet meer weg te denken. Niet iedereen is meer lid van een vereniging, maar sport zelf of in kleine groepjes. De openbare ruimte dient uitnodigend te zijn om te gaan sporten en bewegen: groene parken, goede en veilige wandel- en fietsroutes. Door demografische ontwikkelingen zal het aanbod van sport ook veranderen. En hoe komt het met de bezetting en het gebruik van sportaccommodaties?

Wat kan bijdragen aan de volgende doelen:

- Verduurzaming sportinfrastructuur
- Meer kosteneffectieve en maatschappelijk verantwoorde exploitatie van sportaccommodaties
- Betere spreiding en bereikbaarheid van sportinfrastructuur
- Verdere versterking beweegvriendelijke omgeving
- Efficiënter ruimtegebruik van sportinfrastructuur

In de uitwerking van dit thema komt de toekomstbestendigheid van de accommodaties aan de orde (gebruik, duurzaam, onderhoud). Ook kan gedacht worden aan het vergroenen van schoolpleinen en het stimuleren van bewegen in de openbare ruimte.

Maatschappelijke waarde van topsport

De topsport kan ingezet worden voor talentontwikkeling en breedtesport. Topsporters kunnen als ambassadeur ingezet worden om anderen te stimuleren voor een gezonde leefstijl (voeding en beweging). In Súdwest-Fryslân wordt er op topniveau gevolleybald en is er een regionaal talentencentrum (RTC) voor watersport waar zeilen, foilen en kitefoilen wordt beoefend. Via Topsport Noord en het Watersportverbond wordt het RTC ondersteund en verder ontwikkeld.

Activiteiten en projecten binnen dit thema leveren een bijdragen aan de volgende doelen:

- Meer aandacht voor maatschappelijk verantwoorde prestaties
- Behoud en verrijking waardevolle topsportprestaties
- Betere benutting van het platform topsport voor bijdrage maatschappelijke doelen
- Vergroten zichtbaarheid en bereik van topsport

In de inhoudelijke uitwerking van dit thema wordt onderzocht in hoeverre er ingezet wordt op dit thema in Súdwest-Fryslân. Topsporters kunnen ingezet worden als rolmodel om maatschappelijke thema's onder de aandacht te brengen en om doelgroepen aan te sporen te gaan bewegen en om een gezonde leefstijl aan te nemen. Wellicht kan hier een samenwerking ontstaan met de provincie Fryslân en andere gemeenten om een regionale aanpak op te zetten.

Organisatie

Kernteam

Het kernteam bestaat uit de coördinator Sport en Preventie, vertegenwoordigers van de gemeente, de lokale sportsector en maatschappelijke organisaties (welzijn, gezondheidszorg, onderwijs). Om te komen tot een goede uitvoering van het sportakkoord is betrokkenheid bij het sportakkoord van belang.

Het kernteam heeft als taak om de voortgang van de uitvoering van het Sportakkoord te bewaken, verbanden te leggen tussen verschillende thema's en de beschikbare middelen te verdelen. De reflectietool sportakkoord kan gebruikt worden om de voortgang te bewaken.

Momenteel wordt het kernteam samengesteld, zodat deze na de zomer kan starten. Over de taakverdelingen volgen nog nadere gesprekken.

Coördinator Sport en Preventie

De coördinator sport en preventie, lid van het kernteam, krijgt naast de inhoudelijke herijking van het lokaal Sportakkoord ook opdracht om het lokale netwerk van sport aan te sluiten op de bredere ambities op het gebied van sport, bewegen, gezondheid, preventie en sociale basis. Dit in samenwerking met de gemeentelijk beleidsadviseur sport. De coördinator heeft een belangrijke rol in het signaleren van ontwikkelingen en verbanden leggen met het sportakkoord.

De coördinator Sport en Preventie is benoemd (Sietske Geerards, sietske@sportfryslan.nl).

Adviseur Lokale Sport

Tijdens de uitvoering van het sportakkoord 2.0 is er een Adviseur Lokale Sport benoemd. De adviseur kan in afstemming met de coördinator Sport & Preventie, de gemeente en mogelijk het kernteam, ingezet worden om de organisatie en uitvoering van het akkoord te ondersteunen. Dit kan met de inzet van deskundigheidsbevordering, workshops, trajectbegeleiding, interventie, bijscholing of training.

De adviseur lokale sport is benoemd (Allard Donker, allard@sportfryslan.nl)

Inzet Buurtsportcoaches

Het beweegteam Súdwest-Fryslân ondersteunt bij het ontwikkelen, aanbieden en organiseren van sport- en beweegaanbod in de gemeente Súdwest-Fryslân. Zij spelen ook een belangrijke rol bij de uitvoering van het Sportakkoord. Het beweegteam voert het (deels) het gemeentelijk sportbeleid uit. Aan de hand van een activiteitenplan wordt per jaar gekeken waarop ingezet wordt. Hiervoor wordt vanuit de gemeente jaarlijks een subsidie versterkt.

Momenteel wordt gewerkt aan het Activiteitenplan 2024. Hierin wordt aangegeven hoe ingezet wordt op de gemeentelijke beleidsspeerpunten en daarnaast vindt een koppeling plaats met de thema's uit het sportakkoord. Binnen het beweegteam wordt uitvoering gegeven aan clubkadercoaching. Dit is in het vorige sportakkoord opgezet en wordt de komende jaren voortgezet.

Financiën

Het ministerie van VWS stelt via de Brede SPUK-regeling voor de komende vier jaar uitvoeringsbudget beschikbaar voor het sportakkoord 2.0.

De volgende middelen zijn beschikbaar:

- 2023: € 68.998,-
- 2024: € 68.997,-
- 2025: € 68.997,-
- 2026: € 53.051,-

Het kernteam beslist over de verdeling van de middelen over de projecten. Communicatiekosten met betrekking tot het sportakkoord worden bekostigd uit het uitvoeringsbudget.

De gemeente is penningmeester en draagt zorg voor de uitbetaling van de financiële middelen.

De uren van de coördinator Sport en Preventie worden bekostigd vanuit de middelen Brede Regeling Combinatiefuncties. Deze regeling is onderdeel van de Brede SPUK-regeling.

Monitoring & evaluatie

De monitoring van het sportakkoord 2018-2022 is destijds gestart op basis van een monitorplan. Dit gaf richting aan de toepassing van bestaande indicatoren en methoden om deze te onderzoeken. Monitoring van het sportakkoord heeft een functie in het kader van lerend beleid. Er moet blijken wat succesvolle strategieën en maatregelen zijn om de belangrijke opgaven aan te pakken. Dit gaat verder dan alleen cijfers en trends.

Het kernteam speelt een belangrijke rol in de uitvoering van het Sportakkoord en het beheer van het bijbehorende budget. Naast het sturen van het proces en het bewaken van de voortgang, is het team verantwoordelijk voor de evaluatie van zowel het proces als de uitgevoerde projecten (op hoofdlijnen).

Bovendien zal het kernteam actief deelnemen aan activiteiten gericht op monitoring en evaluatie die plaatsvinden binnen het kader van het landelijk Sportakkoord en de Brede SPUK in de periode 2023-2026. Deze inspanningen moeten ervoor zorgen dat de voortgang en impact van het sportakkoord zorgvuldig worden bijgehouden om zo de gewenste resultaten te behalen en bij te sturen waar nodig.